

recenzije

Franjo ŠANJEK (priredio) *Misao i djelo Ivana Stojkovića (1390/95–1443)*. Zbornik radova s Međunarodnog simpozija u Dubrovniku 26–28. svibnja 1983. Niz "Analecta Croatica christiana", svezak XX, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1982, stranica 407.

Ovaj Zbornik sadrži radove sudionika Međunarodnog simpozija o Ivanu Stojkoviću, održanog u dominikanskom samostanu u Dubrovniku od 26. do 28. svibnja 1983. Zbornik je priredio dr. Franjo Šanjek, profesor povijesti Crkve u Hrvata na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Dubrovčanin Ivan Stojković (1390/95–1443) jedna je od najutjecajnijih osoba prve polovine 15. stoljeća na crkvenoj, kulturnoj i političkoj pozornici Evrope. Bio je profesor Pariškog sveučilišta i poslanik ove ugledne znanstvene ustanove kod pape Martina V. i cara Sigismunda, sjajni govornik na sinodi u Paviji i Sieni (1423), jedan od najistaknutijih teologa Bazelskog sabora (1431–1437) i predstavnik katoličke strane u raspravama s husitima, poslanik istog Sabora u Carigradu (1435–1437). Stojković je ušao u povijest evropske kulture kao humanist i pisac, diplomat i organizator, govornik i teolog. Francuski povjesničar Antoine Touron (1682–1775) predstavlja ga kao "sretnog genija, pravednog, daleko iznad prosjeka, koji je posjedovao sigurno pamćenje, živu i plodnu maštu, izuzetnu sposobnost izražavanja, čije je čelično zdravlje dozvoljavalo i najotporniji posao tako da je mogao zadovoljiti svoju prirodnu težnju da sve čita i sve proučava".

Simpozij o Ivanu Stojkoviću suorganizirali su Hrvatska dominikanska provincija, Institut za crkvenu povijest pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i izdavačka kuća "Kršćanska sadašnjost" iz Zagreba. Neposredni povod simpozija bijaše prvo objavljivanje, *editio princeps*, Stojkovićeva djela *Raspave o Crkvi* (Tractatus de Ecclesia) u izdavačkoj kući "Kršćanska sadašnjost". Poslije pozdravnih riječi predstavnika suorganizatora i drugih naših javnih ustanova i poslije kratkog uvoda u kojem je Franjo Šanjek predstavio misao i djelo Ivana Stojkovića, slijede predavanja koja su na simpoziju izrekli naši glasoviti povjesničari i teolozi. Predavanja su raspoređena u četiri dijela. U prvom dijelu obrađeno je Stojkovićovo vrijeme: Društveni razvoj u Hrvatskoj u XV. stoljeću (Tomislav Raukar), Promjene društvenih struktura u Stojkovićeva doba (Miroslav Kurelac), Gospodarsko–društveni odnosi u Dubrovniku u Stojkovićeva doba (Josip Lučić) i Propovjednici i Sabor u vrijeme Ivana Stojkovića (Marie–Humbert Vicaire). U drugom su dijelu bibliografski

prilozi o Ivanu Stojkoviću: Prilozi za biografiju Ivana Stojkovića (Ivica Tomljenović), Ivan Stojković i Pariško sveučilište (André Tullier), Ivan Stojković u rukama povjesničara (Guy Bedouille), Hrvati o Ivanu Stojkoviću (Ante Bilokačić) i Antropološko-teološka refleksija o Stojkovićevoj biblioteci (Mate Lukač).

U *trećem* dijelu prikazan je Stojkovićev doprinos obnovi Crkve: Stojkovićeva uloga na sinodama u Paviji i u Sijeni (Josef Siegart), Stojkovićeva zalaganje za obnovu crkvenih struktura (Werner Krämer), Husitska misao u tumačenjima Ivana Stojkovića (Amedeo Molnar), Biblijska hermeneutika Ivana Stojkovića (Bonaventura Duda) i Stojkovićeva misija u Carigradu i njegova vizija jedinstvene kršćanske Evrope (Josip Turčinović). U ovom su dijelu predavanja održana uglavnom na njemačkom i francuskom jeziku.

U *četvrtom* dijelu prikazan je teološki rad Ivana Stojkovića: Mjesto Ivana Stojkovića u povijesti ekleziologije (Yves Congar), Kad je napisan traktat "Tractatus de Ecclesia"? (Alois Krcnak), Neki ekleziološki elementi u Stojkovićevoj "Raspravi o Crkvi" (Aldo Starić), Euharistija i Crkva u Stojkovićevom bazelskom govoru "De communionem sub utraque specie" (Tomislav Šagi-Bunić). Prva su dva predavanja i u ovom dijelu izrečena na francuskom odnosno njemačkom jeziku.

Na kraju Zbornika slijedi diskusija i kronika simpozija (na francuskom jeziku) te indeks osobnih i zemljopisnih imena.

Ovaj je Zbornik izvanredno velik doprinos ne samo boljem poznavanju Ivana Stojkovića nego i boljem poznavanju onoga vremena i prostora na kojem je živio i razvijao se Ivan Stojković. Smijemo reći da su predavači svestrano i temeljito osvijetlili vrijeme i prostor Ivana Stojkovića i samu njegovu osobu. Zato će ovaj Zbornik biti od izvanredno velike koristi ne samo onima koji se bave proučavanjem povijesti naše domaće teologije nego i svima onima koji se bave proučavanjem naše domaće povijesti jednostavno. Ne bi smjelo biti teologa i povjesničara, svećenika i studenta koji ne bi pročitao ovo djelo i imao ga u svojoj knjižnici.

Adalbert Rebić

Franjo ŠANJEK, *Crkva i kršćanstvo u Hrvata*, sv. I, Srednji vijek, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1988, stranica XXIV+567.

Postoje knjige kao što postoje i ljudi nad kojima se čovjek izvanredno raduje. Takva je knjiga koja se ovih dana pojavila na našem knjiškom tržištu: *Crkva i kršćanstvo u Hrvata*. Napisao ju je naš poznati povjesničar dr. Franjo Šanjek, docent Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Knjiga koju nam je on darovao nosi u sebi neizrecivo duhovno bogatstvo o povijesnom hodu našeg naroda.

Franjo Šanjek objavio je ovom knjigom svoje prouke kojima je osvijetlio "ključne teme koje su na izvjestan način bile odrednice u razvoju crkvenih struktura i utjecaja kršćanske civilizacije na hrvatskom narodnom prostoru kroz cijeli srednji vijek" (str. V).